

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُزْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يُعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا فَإِنَّ حَقَّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ إِذَا

فَعَلُوا ذَلِكَ أَنْ يُدْخِلَهُمُ الْجَنَّةَ

CENÂB-I HAK, HER HAK SAHİBİNE HAKKINI VERMİŞTİR

Aziz Müminler!

Peygamber Efendimiz, hicretten sonra muhacir ile ensarı kardeş ilan etmişti. Aralarında manevi kardeşlik bağı kurduğu sahabiler arasında Selmân-ı Fârisî ile Ebu'd-Derdâ da vardı. Ebu'd-Derdâ, İslam'la şereflendikten sonra Allah'a ibadet dışında hiçbir şeyle meşgul olmamaya karar vermişti. Ticareti bırakmış, hatta ailesini dahi ihmal etmeye başlamıştı. Onun bu durumuna şahit olan Selmân, kardeşi Ebu'd-Derdâ'yı şu sözlerle uyardı: **“Rabbinin senin üzerinde hakkı vardır. Nefsinin senin üzerinde hakkı vardır. Ailenin senin üzerinde hakkı vardır. Şu halde her hak sahibine hakkını ver!”** Ebu'd-Derdâ, Selmân'ın bu sözlerini Peygamber Efendimize aktarınca Allah Resûlü (s.a.s), **“Selmân doğru söylemiş”**¹ buyurdu.

Muhterem Müslümanlar!

Hakkın kaynağı Allah'tır. O, yerin ve göğün maliki, her şeyin sahibidir. Bizleri yoktan var eden, bizlere sayısız nimetler bahşedendir. Dolayısıyla hakkına en fazla riayet etmemiz gereken de O'dur. Peygamber Efendimiz (s.a.s), Rabbimize karşı sorumluluğumuzu ve bu sorumluluğu yerine getirdiğimizde elde edeceğimiz mükâfatı şöyle haber vermiştir: **“Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamaları ve O'na ibadet etmeleridir. Bunu yaptıkları takdirde kulların Allah üzerindeki hakkı ise Allah'ın onlara azap etmemesi, onları cennetine koymasıdır.”**²

Kıymetli Müminler!

Allah Teâlâ, kendine kulluğun hemen ardından varlık sebebimiz olan anne babamızın hukukuna dikkat çekmiş ve şöyle buyurmuştur: **“Rabbin, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi ve anne babanıza iyi davranmanızı emretti. Eğer onlardan biri, ya da her ikisi senin yanında yaşlanırsa, sakın onlara 'öf!' bile deme; onları azarlama; onlara tatlı ve güzel söz söyle.”**³

Anne babaların çocukları üzerinde hakları olduğu gibi çocukların da anne baba üzerinde hakları vardır. Onları helal lokmayla beslemek, dinine bağlı, vatanına, milletine, insanlığa faydalı, güzel ahlaklı bireyler olarak yetiştirmek çocuklarımızın bizim üzerimizdeki hakkıdır. Nitekim Allah Resûlü (s.a.s) bir hadislerinde şöyle buyurmaktadır: **“Hiçbir anne baba, çocuğuna güzel terbiyeden daha kıymetli bir bağışta bulunmamıştır.”**⁴

Değerli Müslümanlar!

Din, ırk ve cinsiyet farkı olmaksızın her insanın hayat hakkı vardır. Allah'ın çizdiği sınırlar dışında hangi gerekçeyle olursa olsun bir cana kıyılması, kadınların, çocukların, masumların yaşama

haklarının ellerinden alınması çok büyük vebaldir. Rabbimiz, bu hususta şöyle buyurur: **“Kim bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde devamlı kalmak üzere cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lanetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır.”**⁵

Muhterem Müslümanlar!

Dinimize göre; sadece insanlara değil, hayvanlara da şefkat ve merhametle yaklaşmalıyız. Hayvanlara eziyet etmenin, hayat haklarını hiçe saymanın ahiretteki neticesi hüsrandır. Nitekim Rahmet Peygamberi (s.a.s), bir kediyi hapsedip aç kalarak ölmesine sebep olan bir kadının bu zulmü yüzünden cehenneme gireceğini⁶ buna mukabil susamış bir köpeğe su içiren bir adamdan Allah Teâlâ'nın hoşnut olup onu bağışladığını⁷ haber vermiştir.

Aziz Müminler!

Hak ve hakikatin kitabı olan Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: **“Takva sahiplerinin mallarında yardım isteyenlerin ve yoksulların belli bir hakkı vardır.”**⁸ Malında ihtiyaç sahiplerinin de hakkı olduğu bilincini taşıyan bir mümin, fakire, yoksula, yetime, kimsesize yardım etmekte bir an bile tereddüt etmez. Harcamalarında ölçülü hareket eder. İsrâf ve gösterişten kaçınır. Sadeliği ve kanaatkârlığı tercih eder. Bir lokma ekmekte bile yeryüzü sakinlerinin hakkı olduğunu bilir.

Kıymetli Müminler!

İçinde yaşadığımız topluma karşı da sorumluluklarımız vardır. Bunları yerine getirmek, kul hakkı kadar kamu hakkını da gözetmek hepimizin vazifesidir. Zira hak ihlalleri bir toplumda huzura ve kardeşliğe yönelen en ciddi tehdittir. Şiddete göz yummak, çevreyi kirletmek, trafik kurallarına uymamak, kaçak elektrik kullanmak, stokçuluk yapmak, kamu malına zarar vermek gibi davranışların sonu toplumsal gerilim ve kayıptır. Peygamber Efendimiz bu kaybın ahirete uzanan boyutunu şöyle anlatır: **“Âhiret gününde ne altın ne de gümüş para vardır. Bu nedenle haksızlık yapanın iyilik ve sevapları varsa bunlardan alınıp hak sahibine verilir. Şayet sevabı yoksa mağdur ettiği kişinin günahlarını yüklenir.”**⁹

Kardeşlerim!

Allah'a döndürüleceğimiz, herkese hak ettiği karşılığın tam olarak verileceği ahiret gününe hazırlanalım. Hakka girmekten, hakkımız olmayı talep etmekten, hakları sahiplerinden esirgeyerek zulmetmekten Allah'a sığınalım. Samimi bir kul, hürmetkâr bir evlat, şefkatli bir anne baba, vefakâr bir eş olalım. Yaratılanı Yaratan'dan ötürü sevelim ve merhamet edelim.

¹ Buhârî, Savm, 51.

² İbn Hanbel, V, 239.

³ İsrâ, 17/23.

⁴ Tirmizî, Birr ve sıla, 33.

⁵ Nisa, 4/93.

⁶ Buhârî, Bed'ü'l-halk, 16.

⁷ Buhârî, Müsâkât, 9.

⁸ Zâriyât, 51/19.

⁹ Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 2.